Roll No. .... **Total Pages : 02**

MDE/D-23 6082

BHARTIYADARSHANAM (1)

Paper : III

SKT-HC-103

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

नोट : सर्वे प्रश्नाः यथानिर्देशं समाधेयाः ।

1. अधोलिखित-विकल्परहितप्रश्नानां संक्षिप्तोत्तराणि लिखत– **4×4=16**
   (क) किम् निमित्तकारणम् ? सोदाहरणं वद ।
   (ख) कदा समवेतसमवायः संनिकर्षः ?
   (ग) महत्त्वस्य किं लक्षणम् ? के च बुद्धेः भावाः ?
   (घ) सत्कार्यवादं संक्षेपेण प्रतिपादयत ।

घटकं I

2. तर्कभाषामाश्रित्य प्रमायाः लक्षणमुक्तवा प्रत्यक्षप्रमायाः सभेदं निरूपणं संस्कृतमाध्यमेन करणीयम् । **16**

अथवा

अनुमानप्रमाणस्य लक्षणं संस्कृतमाध्यमेन स्थापनीयम् ।

घटकं II

3. पङ्क्ति**द्वयस्य** सप्रसङ्गं व्याख्या विधेयाः– **8×2=16**
   (क) कश्चिद्धेतुः केवलव्यतिरेकी, तद्यथा सात्मकत्वे साध्ये प्राणादिमत्त्वं हेतुः ।

   (ख) अतिदेशवाक्यार्थस्मरण- सहकृतं गोसादृश्यविशिष्टपिण्डज्ञानम् उपमानम् ।
   (ग) अनुपपद्यमानार्थदर्शनात् तदुपपादकीभूतार्थान्तर कल्पनम् अर्थापत्तिः ।

घटकं III

4. साङ्ख्यकारिकामाधृत्य दुखत्रयस्य स्वरूपं दृष्टोपायस्य वैयर्थ्यं च साधनीयम् । **16**

अथवा

साङ्ख्यदर्शनानुसारम् पुरुषस्वरूपसिद्ध्यर्थं हेतूनां वर्णनं कुरु ।

घटकं IV

5. अधोलिखितकारिकासु **द्वयोः** सप्रसङ्गव्याख्या करणीया– **8×2=16**
   (क) सत्त्वं लघु प्रकाशकमिष्टमुपष्टंभकं चलं च रजः ।
   गुरु वरणकमेव तम प्रदीपवच्चार्थतो वृत्तिः ।।
   (ख) तस्मात् तत्संयोगादचेतनं चेतनावदिव लिङ्गम् ।
   गुणकर्तृत्वे च तथा कर्तेव भवत्युदासीनः ।।
   (ग) पुरुषार्थहेतुकमिदम् निमित्त नैमित्तिक प्रसङ्गेन ।
   प्रकृतेर्विभुत्वयोगान्नटवद् व्यवतिष्ठते लिङ्गम् ।।

Created by Universal Document Converter